

NIEUWSBRIEF

Werkgroep Avifauna Drenthe

AD INTERIM

De laatste maanden waren vogels regelmatig in het nieuws. Zo stond er op 9 maart in de Volkskrant "Goede zomer voor Bonte Vliegenvanger" Volgens ecooloog prof. dr. Frank Berendse van de Wageningen Universiteit kwamen de laatste jaren veel vogels te laat uit het ei waardoor zij de insectenpiek misten. Nu zal door de winterse weken de insectenpiek later vallen zodat insecteneters zoals de bonte vliegenvanger voldoende eten kunnen vinden voor hun jongen. Ik ben erg benieuwd of zijn voorspelling uit zal komen. Zelf zie ik de laatste jaren steeds minder vaak Bonte Vliegenvangers. Het kan zijn dat mijn opmerkzaamheid voor dit mooie vogeltje verminderd is of dat er inderdaad minder in mijn streek van Drenthe rondvliegen.

Ook de Kievit was in het nieuws. Natuurlijk naar aanleiding van de discussie over het wel of niet rapen van Ijipaaïen in Friesland. In die discussie meng ik mij niet. Maar onderzoek heeft aangetoond dat de Kievit haar ei gemiddeld 12 dagen eerder legt dan in 1900. Deze vervroeging van de eileg kan de afgelopen 30 jaar toegeschreven worden aan klimaatverandering.

Vóór 1970 was er echter geen sprake van opwarming van de aarde; toch begonnen de vogels ook toen al eerder te broeden. Volgens Lodewijk van Duuren, onderzoeker bij het CBS, is dit toe te schrijven aan "landbouwkundige verbeteringen". Door bemesting en ontwatering kwam het gras eerder op waardoor er sneller begonnen kon worden met de nestbouw. De toekomst zal uitwijzen of de Kievit de trend zal doorzetten.

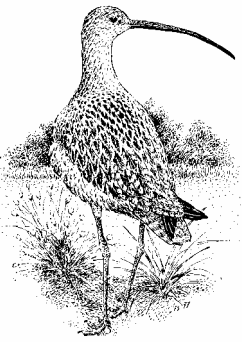
De Kraanvogels van het Fochteloërveen hebben zelfs de politieke agenda gehaald. Groot protest was er van een vertegenwoordigster van het CDA dat er maar liefst 4 miljoen euro werd uitgetrokken voor verbeteringen van het Fochteloërveen. "Dat is 1 miljoen per vogel. En dat terwijl het onderwijs en de zorg springen om geld." Een zeer kortzichtige kijk op de zaak mijns inziens. Met de 4 miljoen wordt onder andere land aangekocht zodat de uitgestrektheid van dit prachtige stukje Drenthe gewaarborgd blijft. En alle andere rode-lijstsoorten die zullen profiteren van dit beleid zoals vlinders, planten, reptielen en vogels tellen voor deze CDA'ster kennelijk niet mee. Persoonlijk vind ik het geweldig dat Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer middelen ter beschikking stellen om het Fochteloërveen met zijn Kraanvogels veilig te stellen!

Agaath Kooi

Jaargang 17 (nr. 3): mei 2005

Van het Boomklever-front	3
Teller ganzen en zwanen gezocht!.....	3
BSP-nb via Internet?	4
Vrijwillige weidevogelbescherming in 2004	5
Drentse kolonievogels in 2004	7
Over de WAD-website.....	10

COLOFON

De WAD-Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe en wordt gratis toegezonden aan alle medewerkers van de WAD en SOVON in Drenthe. Tevens wordt de Nieuwsbrief verspreid onder de medewerkers van de Werkgroep Kerkuilen Drenthe.

Voor toezending buiten de hierboven vermelde doelgroep kan een verzoek worden gedaan aan het bestuur van de WAD: *Postbus 431, 9400 AK te Assen.*

De Nieuwsbrief dient als informatiebulletin voor de districtscoördinator en vertegenwoordigers van de ledenraad van SOVON voor Drenthe.

De Stichting WAD fungeert als districtsraad voor de vereniging SOVON. De Nieuwsbrief verschijnt vijf keer per jaar.

Redactie/vormgeving:

Karin Uilhoorn
Zwette 66
8446 MK Heerenveen
e-mail: uilhoorn@tip.nl

WAD OP HET INTERNET

Op www.avifaunadrenthe.nl kunt u de website van de Werkgroep Avifauna Drenthe vinden. Daar kunt u deze, maar ook alle voorgaande Nieuwsbrieven lezen en eventueel downloaden in pdf-formaat.

INSTUREN KOPIJ

Kopij voor de Nieuwsbrief kan opgestuurd worden naar het redactieadres. Ook is het mogelijk om via de website kopij naar het algemene e-mailadres van de WAD te sturen, namelijk: info@avifaunadrenthe.nl.

Onze voorkeur gaat uit naar aanlevering in digitale vorm, liefst via e-mail. Dit kan in text-formaat, maar ook als WORD-bestanden (.doc). Grafieken en/of tekeningen in JPEG- (.jpg) of GIF-formaat, niet in BMP. Afbeeldingen kunnen ook in het document worden verwerkt. Bestanden niet groter dan 1 Mb.

AGENDA

juni inleveren formulieren boomklevertelling

Ook iets te melden voor de agenda? Een lezing over vogels of een andere activiteit? Dit kunt u doorgeven op het redactieadres!

VAN DE REDACTIE

De volgende Nieuwsbrief verschijnt in september 2005. Kopij moet vóór 1 september binnen zijn op het redactieadres. Later ingeleverde stukken blijven liggen tot november 2005.

LET OP: VERZENDING WAD-NIEUWSBRIEF!!

De laatste tijd wordt er steeds meer digitaal tussen mensen uitgewisseld. Dat scheelt kopieer- en verzendkos-

ten. Op verzoek van SOVON willen we binnen de WAD inventariseren wie de Nieuwsbrief voortaan per e-mail zou willen ontvangen.

Indien u dit wilt verzoeken wij u een mailtje te sturen aan Remco Drewes (r.drewes@home.nl). Na bundeling van de reacties zal uw e-mailadres door de WAD doorgestuurd worden naar SOVON. Wilt u de Nieuwsbrief gewoon per post blijven ontvangen, dan hoeft geen verdere actie ondernomen te worden.

OPROEP

Het bestuur van de WAD heeft in de vergadering van 11 mei 2005 besloten gegevens van waarnemingen uit het eigen archief te publiceren op de website. Het gaat om waarnemingen van de WAD-lijst BSB-nb. Deze gegevens zullen ingebracht worden op gebiedsniveau en niet op atlas- of kilometerblok.

Het bestuur wil dit echter niet doen zonder medeweten en instemming van de waarnemers van deze gegevens. Daarom doen we de volgende oproep:

Zonder tegenbericht van de waarnemer zullen de gegevens van de WAD-lijst BSP-nb toegevoegd worden aan het nieuwe archief en gepubliceerd worden op de site.

Bezwaren tegen publicatie van deze gegevens kunnen tot uiterlijk 20 juni 2005 kenbaar gemaakt worden bij het bestuur van de WAD (zie voor namen en adressen de achterpagina of stuur een berichtje naar e-mail info@avifaunadrenthe.nl).

In de bestuursvergadering van 27 juni 2005 zal het bestuur vaststellen welke gegevens uit dit deel van het archief gepubliceerd zullen worden.

Voor meer informatie zie ook het artikel over de website (op pag.10).

Het bestuur

VAN HET BOOMKLEVERFRONT

Gelukkig zijn het geen nachtmerries, maar wanneer de Boomklever ook in onze dromen een belangrijke rol krijgt geeft dat wel aan dat het ons aardig bezighoudt. Het uitkammen van een atlasblok op één soort is een leuke bezigheid en bij elke nieuwe Boomklever begint de bloeddruk licht te stijgen, of is het nu toch weer een Zanglijster?!

Op het moment van schrijven (eind april) hebben de meeste tellers de eerste ronde gehad, maar bij het verschijnen van deze Nieuwsbrief zal de tweede ronde al tegen zijn einde lopen. De grootste klap moest in maart gemaakt worden, want vanaf half april werd de zangactiviteit behoorlijk minder. Dit komt doordat de meeste Boomklevers vanaf die tijd op de eieren zitten. Door een bosvak in te lopen kun je de bewoners vaak uit de tent lokken. De schade na de hevige sneeuwval in maart lijkt mee te vallen.

Ten opzichte van de atlasperiode (1998-2000) zijn op tal van plekken forse toenames gemeld. Zo telden wij in het jaar 2000 voor de broedvogelatlas atlasblok 12-56 (Gasselter- en Drouwenerveld). We kwamen toen uit op 8 paar Boomklevers. Inmiddels zijn er in hetzelfde hok al 48 geteld! Daarnaast wordt melding gemaakt van gevallen op ongebruikelijke plaatsen, zoals in houtwallepjes, lariksopstanden en zelfs in sparrenbosjes. Maar niet overal gaat het de Boomklever voor de wind. In de veenkoloniën kun je nog steeds uren rondfietsen zonder Boomklevers tegen te komen, maar dit heeft waarschijnlijk met de biotoop te maken.

De huidige Drentse populatie zal ergens tussen de 1.000 en 1.500 paar liggen. Meer definitieve aantallen hopen we binnen enkele maanden te kunnen geven, nadat alle gegevens binnen zijn. Van de 138 atlasblokken (waaronder 60 grensblokken) worden 111 blokken geteld wat een dekking genereert van 80% van de provincie. Hoewel we kunnen spreken van een zeer goede dekking zijn er nog enkele atlasblokken vacant. We hopen toch nog op een paar actievelingen die deze voor hun rekening willen nemen. De volgende atlasblokken zijn nog open:

- [17-34] Mantingerzand
- [17-37] 't Haantje
- [17-57] Veenoord
- [17-58] Erica
- [18-11] Valthermond
- [18-12] grensblok tegen Musselkanaal
- [18-31] Emmer-Erscheidenveen
- [18-51] Klazienaveen
- [18-52] Zwartemeer

- [22-16] Dalen - Coevorden
- [22-26] grensblok bij Coevorden
- [22-22] ten zuiden van Zuidwolde
- [23-12] grensblok Bargerveen
- [23-21] grensblok bij Nieuw-Schoonebeek
- [23-22] grensblok Bargerveen

Voor een deel zijn dit hokken waar waarschijnlijk geen Boomklevers zitten. Hier kan worden volstaan door met een minimale tijdsbesteding door het hok te fietsen. Zelfs wanneer er geen Boomklevers in een blok worden geteld is dit nuttige informatie! Ook losse waarnemingen uit bovenstaande hokken zijn zeer waardevol. Geef ze door! Dat geldt overigens ook voor waarnemingen van Boomklevers in geïsoleerde terreinen en binnen de bebouwde kom.

Om ook wat meer inzicht te krijgen in allerlei legselgegevens (bijvoorbeeld start van de eileg, legselgrootte, uitkomstdata en broedsucces) zijn we ook bijzonder geïnteresseerd in de resultaten van nestkastprojecten. We stellen het erg op prijs als je deze gegevens doorgeeft aan de WAD. Dat kan door een berichtje te sturen naar e-mail boomklever@avifaunadrenthe.nl of gewoon per post naar Hans Olk, Doevenkamp 32, 9410 MD Assen.

Verder willen we jullie erop wijzen dat de mogelijkheid bestaat voor een gezamenlijke uitwerkavond. Bij voldoende belangstelling zal deze gehouden worden op maandagavond 13 juni van 19:00-22:00 uur, in principe in het gebouw van Landschapsbeheer Drenthe, Rodeweg 25 te Assen. Graag wel even een berichtje als je van plan bent te komen zodat we indruk van de opkomst hebben.

Hans Olk (tel.: 0592-315363)
Remco Drewes (tel.: 050-3112382)
Harold Steendam (tel.: 0592-273845)

TELLER GANZEN EN ZWANEN GEZOCHT!

Voor volgend seizoen (2005-2006) is een belangrijke pleisterplaats voor ganzen en zwanen op zoek naar een enthousiaste nieuwe teller. Het gaat om het gebied Gieten-Bareveld-Gasselternijveenschemond-Gasselternijveen.

De ganzen- en zwanentelling is een maandelijks telling die gehouden wordt in vaste weekenden in de periode september t/m maart. Belangstellenden kunnen met mij contact opnemen.

Harold Steendam
tel.: 0592 273845
e-mail: harold_steendam@hotmail.com

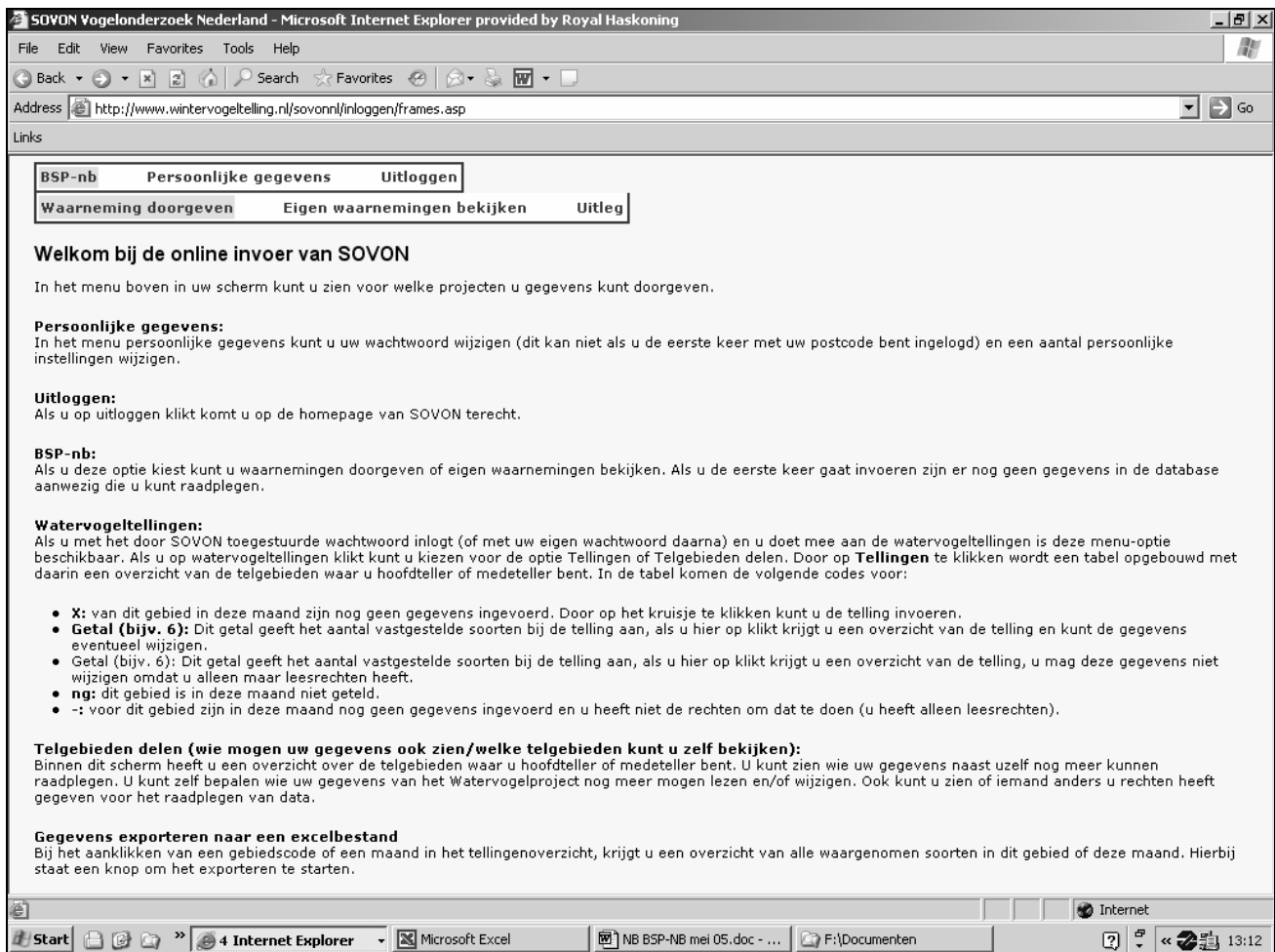
BSP-NB VIA INTERNET?!

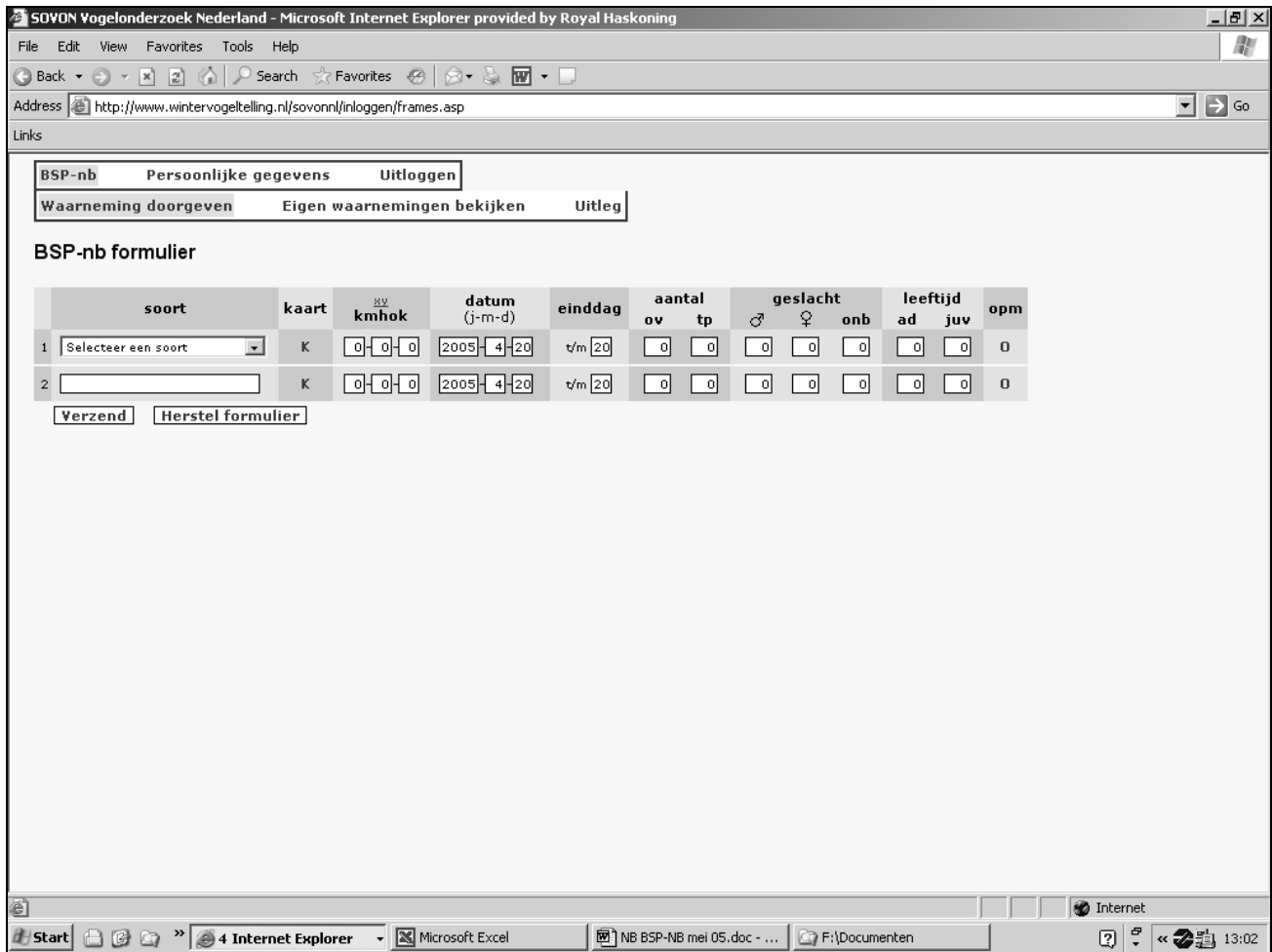
Ben je in het bezit van een computer die is aangesloten op Internet? In dat geval kun je voortaan zelf je waarnemingen invoeren via de website van SOVON. Zo nee (of heb je hier een hekel aan), blijf dan vooral vogels kijken en waarnemingen op papier insturen!

Werkwijze

Hieronder is een beknopte toelichting gegeven hoe het één en ander werkt met de rechtstreekse invoer op de SOVON-site. Mogelijk dat je hier al wat over gelezen hebt (of er zelf al achter bent gekomen).

1. Surf naar www.sovon.nl. Op de startpagina klikt u op "U kunt nu ook online uw BSP-nb waarnemingen doorgeven."
2. Log in met je eigen waarnemerscode/pidcode (4 letters, 2 cijfers) waaronder je bij SOVON als teller bekend bent. Deze staat bijvoorbeeld op de wikkel van SOVON-nieuws of op de acceptgiro die je in maart hebt ontvangen. Via 'aanmelden' kunnen ook nieuwe personen zich opgeven bij SOVON waarna je per e-mail reactie ontvangt met de benodigde gegevens om in te loggen.
3. Na het inloggen word je verwelkomd en krijg je algemene instructies om waarnemingen te kunnen invoeren.
4. Vervolgens kun je waarnemingen en je ingevoerde waarnemingen bekijken. De invulvelden komen overeen met het formulier BSP-nb.

Excelexport

Je kunt je eigen waarnemingen ook exporteren naar een Excel-bestand. Indien in dit bestand de datum niet goed worden weergegeven, dan kun je de notatie aanpassen.

Nog vragen?

Mochten er nog vragen zijn over het digitaal invoeren van de waarnemingen, dan verwijst ik door naar SOVON aangezien zij dit onderdeel hebben ontwikkeld (e-mail: arjan.boele@sovon.nl).

Waarnemingenrubriek WAD-website

Overigens zijn we als WAD ook bezig om een waarnemingenrubriek voor de provincie Drenthe op de WAD-website te plaatsen, zodat de Drentse aanvullende soorten ook gemeld kunnen worden. Wanneer dit onderdeel klaar is zullen we dat in de Nieuwsbrief publiceren. Maar zelf de site in de gaten houden kan natuurlijk ook.

Remco Drewes
 tel.: 050-3112382
 e-mail: r.drewes@home.nl

VRIJWILLIGE WEIDEVOGEL-BESCHERMING IN DRENTHE IN 2004

Omvang

De omvang van de vrijwillige weidevogelbescherming is in 2004 toegenomen. De totale oppervlakte beschermd gebied bedroeg circa 25.500 ha. Uitbreidingen van beschermingsgebieden vonden vooral in de omgeving van Eelde-Tynaarlo en het Hunzedal / de veenkoloniën plaats. Daar staat tegenover dat de activiteiten in de omgeving van Dwingeloo op een lager pitje zijn komen te staan. Het aantal vrijwilligers steeg van 392 in 2003 naar 418 in 2004, het aantal deelnemende agrarische bedrijven steeg van 814 naar 885.

Gevonden legsels

Ten opzichte van 2003 nam het aantal gevonden legsels met ruim 700 toe. In totaal werden 5.053 legsels gevonden door vrijwilligers, verdeeld over 30 soorten. Tabel 1 toont een overzicht van het aantal gevonden legsels en het broedresultaat van de steltlopers.

De toename komt vooral op conto van Scholekster en Kievit. Veranderingen in het areaal van lokale beschermingsgebieden maken het lastig om uitspraken te doen over veranderingen in populaties op basis van nestvondsten. Zo nam het aantal gevonden legfels van de Grutto weliswaar toe, maar dit is hoofdzakelijk het gevolg van het areaal beschermd gebied in de omgeving van Eelde en Peize en een lichte toename in Zuid-Drenthe. In Midden- en Zuidwest-Drenthe werden over de gehele linie minder nesten van de Grutto gevonden en is de laatste jaren duidelijk sprake van een afname.

Tabel 1. Aantal nesten en uitkomstresultaat van de Steltlopers in 2004

Soort	Nesten	Resultaat	Uit	Niet uit	% uit
Kievit	3.631	3.344	1.584	1.760	47
Scholekster	484	448	255	193	57
Grutto	393	376	218	158	58
Tureluur	111	106	86	20	81
Wulp	152	145	69	76	48
Watersnip	10	9	8	1	89
Kemphaan	1	1	1	0	100

Van Kievit en Scholekster werden duidelijk meer nesten gevonden. Dit was vrijwel bij alle vrijwilligergroepen het geval. Het behoort tot de mogelijkheden dat het aantal vogels ten opzichte van 2004 is toegenomen.

Overigens is in Midden-Drenthe de laatste jaren bij de Kievit een zeer sterke daling van het aantal paren opgetreden. De indruk is dat het aantal Wulpen en Tureluurs de laatste jaren vrij stabiel is. Opvallend is de komst van de 'nieuwe' weidevogels als Canadese Gans, Brandgans en Nijlgans die inmiddels ook broedend in de Drentse weidevogelgebieden worden aangetroffen.

Uitkomstresultaat

Bij de meeste soorten lag het uitkomstresultaat lager dan in 2003. De Kievit en de Wulp brachten het er het slechts van af met een uitkomstpercentage van minder dan 50%. De laatste jaren is bij de Kievit duidelijk sprake van teruglopende broedresultaten. Hierbij moet overigens wel worden aangetekend dat de Kievit met vervolglegels verliezen compenseert en het broedresultaat per paar uiteindelijk wel hoger kan liggen.

Van de meer algemene steltlopersoorten bereikte de Tureluur met een uitkomstresultaat van 81% het beste resultaat. De Grutto kende ten opzichte van 2003 een iets beter broedresultaat. Ten opzichte van de het droge voorjaar van 2003 kwa-

men hun legfels iets eerder uit. Opvallend is dat, met uitzondering van de Scholekster, weidevogels op grasland betere broedresultaten halen dan op akkers.

Verliesoorzaken

De belangrijkste verliesoorzaken in 2004 waren predatie (30%) en agrarische activiteiten (8%). Opvallend zijn de verschillen tussen gras- en akkerland. Op akkerland lag het percentage gepredeerde legfels op 35% tegen 23% op grasland. Ten opzichte van 2003 nam predatie op akkerland met 3% toe, terwijl op grasland een afname optrad van 6%. Verliezen als gevolg van agrarische activiteiten lagen zowel op gras- als op akkerland rond de 9% met een opvallende toename van 6% op grasland.

Predatie

Het fenomeen predatie doet altijd veel stof opwaaien. Welke diersoorten prederen, leidt het tot het verdwijnen van de weidevogels en wat valt er aan te doen? In het kader van het Weidevogelproject en het predatieonderzoek worden door vrijwilligers, agrariërs en onderzoekers veel gegevens verzameld die meer inzicht geven in predatie. Landelijk gezien ligt Drenthe samen met Overijssel en delen van Gelderland al enige jaren aan kop. Voor zover kon worden vastgesteld is 7% van de nesten gepredeerd door kraaiachtigen/meeuwen en 7,6% door Vossen. In de helft van de gevallen was het niet mogelijk om de predator te achterhalen.

Naast het daadwerkelijk prederen van nesten, wordt ook wegtrek van weidevogels vastgesteld na de komst van Vossen, vooral als die zich in of aan de rand van een weidevogelgebied vestigen. De resultaten van het landelijke onderzoek naar predatie van weidevogels worden eind van dit jaar gepubliceerd.

Bescherming

Er is van ruim 800 legfels informatie over beschermingsactiviteiten aan het papier toevertrouwd. Het werkelijke aantal beschermde legfels ligt nog hoger. Over het algemeen werden werkzaamheden op grasland al voor het broedseizoen uitgevoerd. Het maaien viel vroeg, namelijk in de eerste week van mei. Vooral op de akkers moesten bescherminghandelingen worden uitgevoerd. Per saldo was 58% van alle gespaarde legfels succesvol.

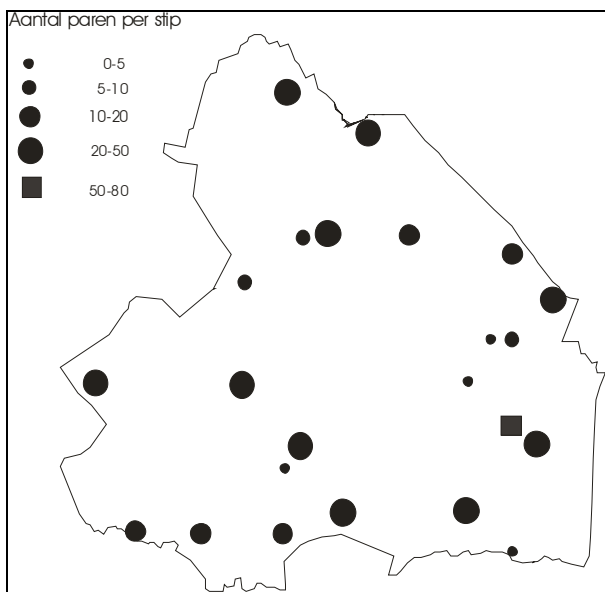
Meedoen aan weidevogelbescherming?

Er is nog steeds behoefte aan vrijwilligers die mee helpen om weidevogelnesten te beschermen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met *Landschapsbeheer Drenthe* (tel.: 0592-316616).

DRENTSE KOLONIEVOGELS IN 2004

Blauwe reiger

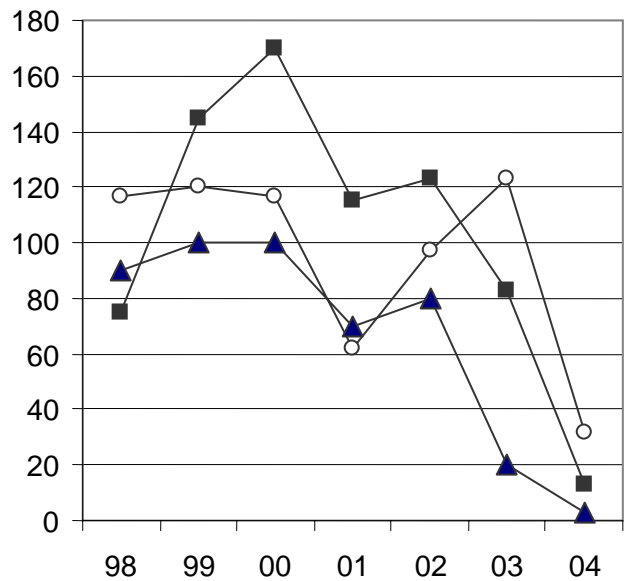
De serie zachte winters heeft de Blauwe Reiger geen windeieren gelegd. Na het topjaar 2002 (514 paren), gevolgd door een iets minder jaar 2003 (472 paar), liep het aantal in 2004 op naar 483. In de meeste kolonies nam het aantal paren iets toe. Er werden alleen afnames geconstateerd bij het Amelsterbosch te Assen (van 37 naar 31), het Kyl-lotsbos te Smilde (van 16 naar 10), de Kattenburg bij Tiendeveen (van 48 naar 41) en bij de Lokkerij (van 21 naar 16). De kolonie bij Frederiksoord die van 2002 op 2003 bijna halveerde, verdubbelde zich in 2004 weer tot 25. Ook de kolonie bij het Zwinderse veld nam sterk toe van 23 paar tot 31. Een nieuwe kolonie werd ontdekt bij aan de Kerkhoflaan bij Hollandsche veld (2 paar), maar de kolonie bij het Kluivingsbosch te Paterswolde verdween. De grootste kolonie, met in totaal 78 paren, bevindt zich in de Emmerdennen. Figuur 1 toont de verspreiding van de Drentse kolonies van de Blauwe Reiger.

Figuur 1. Kolonieoverzicht van de Blauwe reiger in 2004.

Kokmeeuw

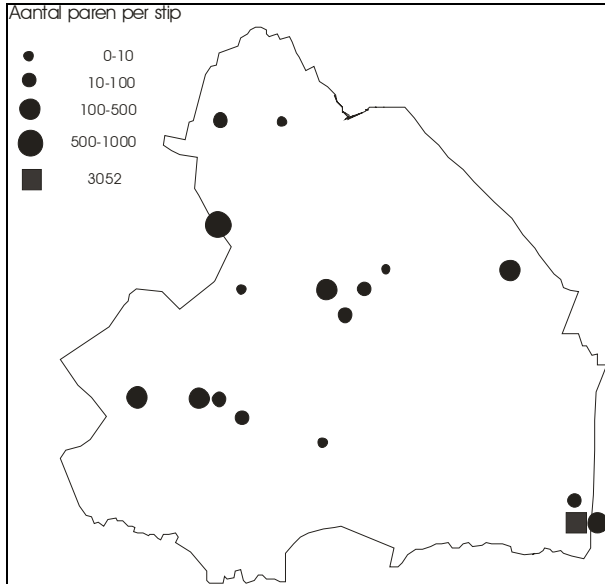
De laatste jaren laat het totale Drentse Kokmeeuwenbestand een lichte groei zien. Dit blijft verbaazingwekkend omdat veel tellers aangeven dat er nauwelijks jongen vliegvlug worden. In 2004 zakte het bestand terug naar 4.718 paren tegen 5.101 in het jaar er voor. De kolonies laten een zeer wisselend beeld zien. Kolonies op kleinere vennen blijken kwetsbaar te zijn, zeker in een droog voorjaar zoals in 2004.

Figuur 2. Aantalsontwikkeling van de kokmeeuwkolonies van Bongeveen (▲), Smalbroekerplas (■) en Grolloërveen (○).

Figuur 2 laat ontwikkelingen van drie verschillende venkolonies zien met grote verschillen in aantalsontwikkeling. Zo is er bij de kolonie bij het Bongeveen te Bunne sprake van een zeer sterke afname in de droge jaren 2003 en 2004, een trend die ook waarneembaar is bij de Smalbroekerplassen te Zwiggelte. Deze laatste kolonie kende daarvoor voorspoedige jaren. Het Grolloërveen kende een zeer wisselende stand, maar daalde ook in 2004. Mogelijk is een deel van de Bunner kokmeeuwen naar Steenbergertrokken. Hier werd de voormalige broedplaats De Roegte, weer bezet. Kokmeeuwen broedden hier in een ven op drijvend houtmateriaal. Verder zijn er kolonies die een opvallende toename lieten zien in 2004, zoals bij het Scharreveld (van 95 naar 121), het Wersterzand te Havelte (80 naar 150) en de Davidsplassen (66 naar 110). Deze positieve ontwikkelingen moeten wel in het juiste perspectief worden gezet, want in dezelfde regio (Midden- en Zuidwest-Drenthe) viel de kolonie in het Witte Veen (Dwingelderveld) terug van 650 naar 0 (!) en die in het Lentsche Veen bij Nieuw Balinge van 36 naar 2. Het is zeer aanmerkelijk dat de meeuwen zich binnen dit gebied verplaatst hebben. Opmerkelijk is dat de kolonie bij het Witte Veen aanvankelijk wel bezet was, maar dat de Kokmeeuwen plotsklaps verdwenen. Het voormalige Kokmeeuwbolwerk in de vloeivelden van Nieuw-Buinen loopt op z'n laatste benen. Zaten hier in 1996 nog ruim 3.000 paar, in 2004 nog slechts 231. Deze afname heeft te maken met een ongunstig beheer van de vloeivelden. De 'hoogveenkolonies' brachten het er 2004 beter af. In het Fochteloërveen steeg het aantal van 270 naar 614

paar en in het Bargerveen ging het om 3.287 paar. Dit laatste gebied herbergt circa driekwart van alle Drentse Kokmeeuwen. Een overzicht van de kolonies in 2004 staat weergegeven in figuur 3.

Figuur 3. Kolonieoverzicht Kokmeeuw in 2004.

Visdief

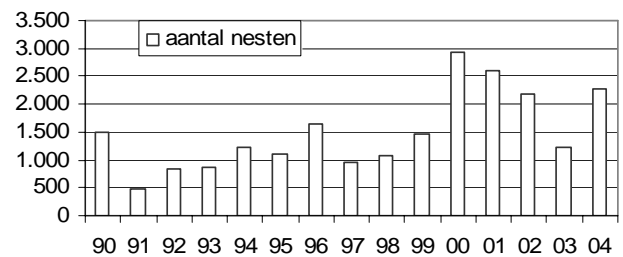
Voor het Visdiefje geen grote veranderingen, maar wel een lichte toename van 24 paar in 2003 naar 29 in 2004. De hoofdmoot hiervan is gevestigd in het Bargerveen (22 paar). Daar buiten werden paren vastgesteld op het Friescheveen (2) en de Zwijnmaden bij Tynaarlo (5). Het voormalige bolwerk in de vloeivelden bij Nieuw Buinen, met nog 26 paren in 1997, bleef wederom onbezett. Het is zeer wel denkbaar dat op meer plaatsen Visdieven hebben gezeten. Visdieven kunnen broedend worden aangetroffen op platte daken. In Zuid-Holland zijn zelfs broedgevallen bekend van maïsakkers. Blijf dus altijd alert en probeer in het broedseizoen ook eens een Visdief in uw eigen omgeving te traceren.

Zwarte Stern

Zeg nooit nooit! Al twee jaar leek het er op dat de Zwarte Stern definitief was uitgestorven in Drenthe. In 2004 dook de soort echter weer op in het Bargerveen met maar liefst 17 paren! Wie weet handhaaft de soort zich de komende jaren weer in dit Wetland-gebied. Recente vernattingsmaatregelen werpen mogelijk nu al vruchten af. Elders in Drenthe bleef het bij waarnemingen van vliegende vogels in potentieel geschikte gebieden (Friescheveen, Matsloot). De speciaal uitgelegde vlotjes in de Matsloot hebben tot dusverre nog geen resultaat opgeleverd.

Oeverzwaluw

De Oeverzwaluw is van de kolonievogels in Drenthe de meest opportunistische en onvoorspelbare soort. In 2000 werden we verrast met een geweldige toename, tot het niveau van de zeventiger jaren, daarna daalde het aantal maar bleef ruim boven de 2.000 paren. In 2003 viel de stand plotsklaps terug naar een kleine 1.200. Deze afname had zeer waarschijnlijk te maken met een combinatie van slechte overwinteringomstandigheden en een beperkter aanbod van nestgelegenheden. Maar in 2004 steeg het aantal weer tot 2.272 paren!

Figuur 4. Verloop van het aantal nesten van Oeverzwaluwen in de periode 1990-2004.

Vrijwel alle traditioneel bezette locaties werden door meer Oeverzwaluwen bezet (zie tabel 1), met als 'superkolonies' de Ballastput te Exloo (444), oefenterrein De Haar te Laaghalen (320) en Ellertshaar te Werstdorp (253). De laatste jaren worden kolonies aangetroffen in hopen teelaarde bij loonbedrijven/bollentelers. Het vermoeden bestaat dat er kleine en tijdelijke kolonies over het hoofd zijn gezien. Mocht u een kolonie missen in tabel 1, geef dit dan door aan de districtscoördinator.

Huiszwaluw

In 2004 werden in maar liefst 87 tel-gebieden Huiszwaluwen geteld, tegen 64 in 2003. Vooral in de omgeving van Aalden en Gees werden nieuwe tellingen uitgevoerd, het andere deel kwam voor rekening van Zuidwest-Drenthe waar een serie gebieden eens in de twee jaar wordt geteld, waarbij 2004 weer aan de beurt was. In totaal werden 2.019 bewoonde nesten geregistreerd. Een vergelijking tussen in 2003 en 2004 getelde gebieden laat zien dat er sprake was van een toename van 13%.

Net als de Oeverzwaluw beleefde ook de Huiszwaluw dus een goed jaar. Enkele tellers meldden dat er de laatste jaren sprake is van vorming van 'superkolonies' en dat de zwaluwen minder verspreid in dorpen tot broeden komen. In 2005 zullen de dorpen Ruinerwold, Peize, Roden, Een en Steenbergen ook geteld worden.

Roek

In Drenthe kennen we een groot aantal Roekenkolonies. Nog niet alle gegevens zijn binnen, zodat het eindoverzicht pas in het septembernummer zal worden gegeven. Het meest recente beleid ten aanzien van de Roek bestaat uit afschot en het verjagen van kolonies.

Dat heeft ongetwijfeld gevolgen gehad voor de aantallen en verspreiding van deze soort. De eerste indruk is dat de meeste kolonies een afname laten zien en dat er nieuwe kolonies gevormd worden, waarbij nieuwe vestigingen in Midden-Drenthe het meest in het oog springen.

Tabel 1: Kolonies Oeverzwaluwen in Drenthe in 2004

Locatie	atlas-blok	km-hok	aantal nesten
Een-West, Amerika	12-21	31	56
Duunsche Landen Spijkerboor	12-36	24	4
Homan Frije, Gieten	12-46	32	25
Grietmanswijk, Smilde	12-52	11	80
Zandput Schaafsma, Smilde	12-52	41	58
Zandwal Eleveld, Smilde	12-52	54	27
Laaghalen, oefenterrein	12-53	32	320
Zeldenrust, Gasselte	12-56	12	90
Nijensleek, Vledder	16-36	24	37
Van der Gaag, Kolderveen	16-56	12	33
Ellertshaar, Westdorp	17-16	41	253
Ballastput, Exloo	17-17	45	444
De Mussels	17-22	55	46
Noordenveld, Dwingelderveld	17-31	45	26
Holtveen, Dwingelderveld	17-32	52	44
Benderse Heide, Dwingelderveld	17-41	23	2
Grote Rietlanden	17-58	24	215
Bremerbergerweg, Meppel	21-16	23	190
Tweelo, Meppel	21-17	11	5
Nijstad, Hoogeveen	22-12	11	20
Schoonhoven, Hollandsche veld	22-13	15	75
Hulteweg, Coevorden	22-26	21	218
Griendtsveen, Erica	23-11	21	4
Totaal			2.272

Met dank aan

Het overzicht van de kolonievogels in 2004 is tot stand gekomen dankzij de volgende tellers:

B. & M. Aalders, A. Bartelds, H. van Berkel, E. Bernardus, C. Bouwer, G. Bril, W. Brouwer v/d Westeringh, B. Bruins, D. Bruins Slot, H. Dekker, A.J. van Dijk, B. Dijkstra, J. Everts, H. Feenstra, H. Folkerts, P.B. Gelderloos, J. van Ginkel, J.W. Grotenhuis, D. Haanstra, G. Habers, B. Hoentjen, J. Kleine, P.R. Klomp, M.H. Knegt, C. Koelewijn, J. Lok, H. Mekkes, J. Nicolai, J. Nienhuis, F. v/d Noord, H. & S. Olk, B. van Os, T. Otten, I. Schimmel, H. Sloots, J. Smittenberg, W. Spoelder, H. Steendam, I. Sterken, K. Uilhoorn, S. van der Veen, F.A. van Vemden, L. van der Velde, P. Venema, S. Vos, J. de Vries, VWG KNNV Assen, VWG de Koperwiek, VWG IVN Eelde, S. Waasdorp en J. Watermulder.

OVER DE WAD-WEBSITE

Stukje bij beetje krijgt de nieuwe site vorm en inhoud. Een aantal nieuwe functies zijn ondertussen toegevoegd.

- Kalender** We willen deze rubriek laten uitgroeien tot een zo breed mogelijk overzicht van belangrijke evenementen, excursies, vergaderingen, bijeenkomsten, tellingen, enz. in onze provincie. Daarom bij deze een oproep aan alle plaatselijke en regionale verenigingen en werkgroepen:
Meld activiteiten aan via het e-mailadres info@avifaunadrenthe.nl of gebruik het mailformulier op de website.
- Nieuwsrubriek** Dit is de plek waar belangrijke nieuwsberichten geplaatst worden in de breedste zin van het woord. Dat kan gaan over vogels, maar ook een excursieverslag, een oproep voor een telling, de aankondiging van een bijeenkomst, natuurontwikkeling in relatie tot vogels, enz.
Ook hier geldt dat ieder die iets te melden heeft voor deze rubriek het bericht kan doorgeven via het eerder genoemde mailadres.
- Nieuwsbrieven / handleidingen** In de rubriek 'Downloads' zijn alle recente WAD-Nieuwsbrieven terug te vinden, voor iedereen toegankelijk. In de loop van de tijd zullen ook de oudste exemplaren in het archief geplaatst worden, waar ze nog altijd te raadplegen zijn. Dit geldt ook voor handleidingen voor projecten en tellingen.
- Poll** Om te ontdekken wat je van de website vindt, kun je je stem uitbrengen over de vorm en de inhoud. Tien mensen hebben dit ondertussen gedaan. We hopen dat de teller binnenkort een hoger getal aangeeft.
Vind je deze manier van reageren te beperkt? Gebruik dan het mailformulier om je reactie door te geven. We willen heel graag weten wat jullie van de website vinden. Per slot van rekening is de website voor jullie bedoeld. Hoe meer mensen reageren, des te beter het beeld dat er bij ons ontstaat waar we de website verder naar toe moeten brengen. Geef opmerkingen, verbeterpunten, wensen, enz. dus door.

Wat staat er verder aan te komen? Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de rubriek 'Waarnemingen'. Met het verschijnen van deze Nieuwsbrief is deze nieuwe rubriek waarschijnlijk al actief. Dat daar behoefte aan is blijkt uit de mailberichten die tot nu toe binnen zijn gekomen. Wat kun je daar zoal vinden?

Deze rubriek bestaat uit twee delen:

- **Actueel overzicht** Hier kunnen waarnemingen bekeken of toegevoegd worden. In de rubriek komt informatie over het zelf toevoegen van waarnemingen of het doorgeven ervan.
Omdat deze rubriek via www.waarneming.nl gaat lopen, valt het beheer buiten de verantwoordelijkheid van de WAD-bestuur. Wel hebben we daar invloed op en zijn er afspraken gemaakt. Zo zullen zeldzame soorten of bijzondere broedgevallen (gedeeltelijk) afgeschermd worden om eventuele verstoring te voorkomen.
- **Archief** Overzicht van alle bijzondere en zeldzame waarnemingen in de provincie Drenthe. Dit archief bevat al veel gegevens die tot nu publiek beschikbaar zijn.
De WAD heeft ook nog een eigen archief van waarnemingen (zgn. WAD-lijst BSPnb), die we hier graag aan zouden toevoegen. Dit willen we echter niet doen zonder instemming van de waarnemers. Daarom het volgende: Zonder tegenbericht van de waarnemer zal het WAD-archief m.b.t. waarnemingen van de WAD-lijst BSP-nb toegevoegd worden aan het nieuwe archief en gepubliceerd worden op de site.
Bezwaren tegen publicatie van deze gegevens kunnen tot uiterlijk 20 juni 2005 kenbaar gemaakt worden bij het bestuur van de WAD.

Voor alle duidelijkheid: de waarnemingen worden ingebracht op gebied en niet op atlas- of kilometerblok. Dat maakt dat gegevens wel interessant zijn voor vogelaars, maar nauwelijks voor andere belanghebbenden. In de bestuursvergadering van 27 juni 2005 zal het bestuur vaststellen welke gegevens uit dit deel van het archief gepubliceerd zullen worden.

Daarnaast zijn we bezig om te kijken op welke manier we een interactieve pagina kunnen toevoegen m.b.t. de 'Soort van het jaar'. Straks komen de gegevens binnen van de tellers en die willen we graag aan iedereen tonen. Ook losse waarnemingen zouden een plek kunnen krijgen in dit onderdeel. We zijn er nog niet helemaal uit hoe we dat vorm zullen geven. Dat vraagt nog even tijd.

En dan is er nog meer. De volgende stap is de invulling van de rubriek 'Projecten'. Alle projectcoördinatoren leveren hiervoor basisgegevens aan. In eerste instantie zal dat informatie zijn over het project en de uitvoer ervan. Maar naderhand zal elk project verder uitgebouwd worden tot belangrijk contactpunt tussen coördinator en tellers. Mogelijk dat we via deze rubriek op termijn ook gegevens digitaal kunnen verwerken.

Sjoerd Boonstra

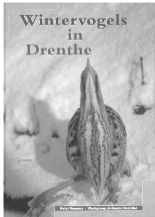

WAT IS DE WERKGROEP AVIFAUNA DRENTHE?

De Stichting **Werkgroep Avifauna Drenthe** is op 28 juni 1977 opgericht met als doel het organiseren en stimuleren van ornithologisch veldonderzoek voor wetenschappelijke doeleinden en ten dienste van vogel- en natuurbescherming, speciaal in de provincie Drenthe. Daarnaast is publicatie van de resultaten van het door de WAD georganiseerde en gestimuleerde onderzoek een belangrijke doelstelling en heeft de WAD de functie van SOVON-districtsraad op zich genomen.

In 1982 heeft de WAD, in samenwerking met de provincie Drenthe, het boek 'Vogels van Drenthe' uitgegeven. Met 'Broedvogels van de provincie Drenthe', in 1996, hebben WAD, SOVON en de provincie Drenthe opnieuw samengewerkt. 'Wintervogels in Drenthe', een boek over vijf jaar wintertellingen in januari (1995-1999), is de nieuwste uitgave van de WAD. Dit boek verscheen eind 2001.

De WAD biedt vogelaars de gelegenheid om in het periodiek 'Drentse Vogels' verslag te doen van hun onderzoek in Drenthe. In de loop van de jaren heeft dit blad bij vogelonderzoekers in binnen en buitenland een uitstekende reputatie opgebouwd. Iedereen die de WAD wil steunen kan dit in de eerste plaats doen door mee te werken aan de diverse vogelonderzoeken. Daarnaast kan iedereen donateur worden voor € 12,00 per jaar (organisaties betalen € 24,00 per jaar). Donateurs ontvangen automatisch 'Drentse Vogels' na uitkomen en betaling van contributie. U kunt zich als donateur aanmelden door overmaking van het verschuldigde bedrag op gironummer 3870292 t.n.v. Werkgroep Avifauna Drenthe te De Kiel onder vermelding van 'nieuwe donateur'.

BESTUURSLEDEN EN COÖRDINATOREN VAN DE

Agaath Kooi – voorzitter ad interim / wintertellingen

Hesselterbrink 396, 7812 EK Emmen (tel.: 0591 – 64 15 04)

Remco Drewes – secretaris / ledenraad SOVON / BSP-nb

De Hilde 44, 9472 WG Zuidlaren (tel.: 050 – 311 23 82; e-mail: r.drewes@home.nl)

Jaap Ruiter – penningmeester

Kwekebosweg 2, 7849 TA De Kiel (tel.: 0591 – 38 20 70)

Bert Dijkstra – districtscoördinator SOVON / redactie Drentse Vogels

Burgemeester Jollesstraat 11, 9401 LD Assen (tel.: 0592 – 31 02 14)
SOVON, district 4, Antwoordnummer 2505, 6573 ZX Beek-Ubbergen

Harold Steendam – ganzen- en zwanentelling

Ronkelskamp 21, 9468 EM Annen (tel.: 0592 – 27 38 45)

René Oosterhuis – midwinter-watervogeltelling

Nijenoertweg 131, 9351 HR Leek (tel.: 0594 – 51 01 02)

Sjoerd Boonstra – WAD-website

Grasbeemd 19, 9403 MH Assen (tel.: 0592 – 40 91 85)

Hans Oik – Drentse vogel van het jaar

Doevenkamp 32, 9401 MD Assen (tel.: 0592 – 31 53 63)
